LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Mitä järkeä on karhukiintiön puolittamisessa, kun sama ministeriö maksaa kuitenkin petovahinkokorvaukset? **KATI HÄYHÄ, RAUTJÄRVI**

105 kansanedustajaa haluaa suurpetostrategian

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee suurpetoasioista kokonaisarviota. Kokonaisarvio ei riitä, vaan tarvitaan kokonaisvaltainen suurpetostrategia toimenpiteineen, sanoo kansanedustaja **Eeva Maria Maijala** (kesk.).

Maijalan toimenpidealoitteen suurpetostrategian laatimiseksi allekirjoitti 105 kansanedustajaa kaikista eduskuntaryhmistä.

Aloitteessa todetaan muun muassa, että suurpetojen määrien arviointiin pitää palauttaa luottamus. Petojen määrän hallitsemiseen ja ihmisten auttamiseen pitää viranomaisten osallistua yli ministeriöiden rajojen.

”Olen todella iloinen aloitteen allekirjoittajien määrästä, se lisää aloitteen painoarvoa”, sanoo Maijala.

Viimeisen vuoden aikana petoasioista on keskusteltu eduskunnan suuressa salissa monta kertaa. Myös aloitteen valmistelu tehtiin laajalla ryhmällä yli puoluerajojen.

Rauha takaisin

Suurpetotilanne on Suomessa pahentunut kestämättömäksi sekä suojelijoiden, että tilanteesta kärsivien näkökulmasta. Nykyisillä käytettävissä olevilla työkaluilla tilannetta ei saada korjattua.

Kannanhoitosuunnitelmat eivät ole toimineet odotetulla tavalla eivätkä nykyiset säädökset ja ohjeistukset riitä saamaan tilannetta hallintaan, todetaan aloitteessa.

”Tavoitteena ei ole kaikkien suurpetojen tappaminen, vaan yhteiskuntarauhan palauttaminen”, sanoo Maijala.

Suomen luonnossa pitää jatkossakin olla suurpetoja. Niiden määrän ja toiminnan on oltava sellaista, että niitä ei tarvitse pelätä. Myös esimerkiksi porotalouden pitäisi säilyä tuottavana elinkeinona.

Tänä vuonna suurpetojen tappamia poroja on löytynyt huomattavasti enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Jo nyt on tiedossa, että talousarviossa tälle vuodelle varatut petokorvausrahat eivät tule riittämään, todetaan aloitteessa.

Lisämäärärahaa tulisikin varata jo loppuvuoden lisätalousarvioon.

Karhulupien määrä sokki

Savukoskelaisella Maijalalla on omakohtaisia kokemuksia suurpetovahingoista. Häneltä on mennyt 150 lammasta karhujen suuhun.

Karhukiintiön tippuminen 136 karhuun tulevalle jahtikaudelle oli järkytys, sanoo Maijala. Viime vuonna kaatolupia oli 263 kappaletta.

”Ei karhujen määrä ole vähentynyt, vaan päinvastoin lisääntynyt. Syyspyynti on haastavaa, mutta ei sen pitäisi vaikuttaa myönnettyjen lupien määrään.” **SARI PENTTINEN**

Kolme norppaa hukkui verkkoihin

Kalastajien verkoista on löytynyt kolme hukkunutta saimaannorppaa.

Kaksi kuuttia menehtyi heinäkuun alussa heti, kun keväinen verkkokalastuksen rajoitus kesäkuun lopulla päättyi. Yksi norppa löytyi ajelehtivasta talviverkosta.

Metsähallitus kiittää kalastajia ilmoituksista, sillä kuolleisuuden tutkiminen antaa paljon tietoa norpasta.

Tietoon tulleet hukkumiset ovat puhtaita vahinkoja. Kalastajat noudattivat hyvin norpan suojaksi tehtyjä keväisiä verkkokalastusrajoituksia, jotka päättyivät 30.6.

”Norppa-alueilla on edelleen voimassa muita rajoituksia: Norpan suojaksi tulee katiskoissa ja rysissä olla vankka nielu, joka ei aukea 15 senttiä enempää. Riimuverkkojen ja kalatäkyisten pyydysten käyttäminen ei ole sallittua”, muistuttaa suojelubiologi **Jouni Koskela** Metsähallituksesta.

Verkkokalastusta kannattaa yhä välttää

Metsähallitus toivoo, että norppa-alueilla vältettäisiin edelleen verkkokalastusta. Nuorilla saimaannorpilla on sama ravinto kuin isoilla petokaloilla, jolloin ne ovat kalastajien kanssa samoilla apajilla.

”Kokematon kuutti etsii helpointa ravintoa, kuten ahvenparvia syvänteiden reunalta tai pieniä rantakaloja, muun muassa särkeä ja salakkaa”, sanoo ylitarkastaja **Tero Sipilä** Metsähallituksesta.

Vuosittain kuutteja syntyy alle 60. Saimaalla on noin 30 000 verkkokalastuksen harrastajaa. Metsähallitus pyytää ihmisiä ilmoittamaan kuolleista norpista joko Metsähallituksen numeroon 020 564 5000 tai paikalliselle poliisille.

Tiedot tänä vuonna syntyneistä ja kuolleista saimaannorpista ovat Metsähallituksen verkkosivuilla *www.metsa.fi/saimaannorppa*. **MT**

Karhu tappoi vasikan

Karhu vei vastasyntyneen ylämaankarjan vasikan **Kati** ja **Mikko Häyhän** tilalta Rautjärveltä.

Vasikasta jäi jäljelle vain etujalka, kertoo Kati Häyhä. ”Onneksi edes jalka jäi, sillä se helpottaa petovahinkokorvauksen hakemista.”

Tila sijaitsee vain kahden kilometrin päässä itärajasta, lähialueella ei ole muita karjatiloja. Ylämaankarjaa on tällä hetkellä yhteensä 72 päätä.

Häyhän mukaan suurpedot eivät ole aiemmin tappaneet tilan eläimiä. ”Vanhempaa vasikkaa on toki hankalampi saada saaliiksi.”

Hankala lieveilmiö on kuitenkin petoja säikkyvät eläimet. Eläimiä ei saa jaettua pienempiin laumoihin, vaan vanhat emot ja nuoret hiehot laiduntavat isona laumana.

”Siitossonnin tuominen on mahdottomuus, sillä pienempiin laumoihin jakamisen jälkeen eläimet ovat pyrkineet aitojen läpi isoksi laumaksi.”

Jos nuoret hiehot jäävät astuttamatta, ei ensi keväänä synny vasikoita ja tuotantoon syntyy miinusta. Häyhän tilalta myydään ylämäänkarjan lihaa suoramyyntinä.

”Mitä järkeä on karhukiintiön puolittamisessa, kun sama ministeriö maksaa kuitenkin petovahinkokorvaukset”, ihmettelee Häyhä. **SARI PENTTINEN**

Muikkukannat laskusuunnassa

Muikkusaaliit ovat tänä vuonna aiempaa pienempiä, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (rktl) arvioi.

Vuosiluokka 2011 oli selvästi keskimääräistä heikompi Itä-Suomessa ja alle keskitason myös Länsi-Suomessa ja Oulun korkeudella. Vanhempia kutumuikkuja oli järvissä keskimääräisesti viime syksynä.

Lapin järviin syntyi viime vuonna vähän keskimääräistä enemmän.

Rktl:n mielestä kalastettavaa vielä riittää, mutta saalis perustuu useissa järvissä vanhoihin jo ainakin kerran kuteneisiin muikkuihin. Saalismuikkujen koko kasvaa, koska varsinkin Itä-Suomessa on ollut kaksi peräkkäistä heikompaa vuosiluokkaa.

Rktl kyseli kevättalvella 85 järven muikkutilannetta yli sadalta avustajaltaan. **REIJO VESTERINEN**

REIJO VESTERINEN

Valkoinen ruotsin hirvikoira Fallmyrens E-Billan haukkuu konekarhu Penaa Saarijärvellä.

Konekarhulla kokeiltu jo satojen koirien luonnetta

Sähkökäyttöisen pyörätuolin alustalla kulkeva kauko-ohjattava konekarhu Pena kiertää Suomea viidettä kesää. Konekarhulla on kokeiltu jo satojen koirien luonnetta.

SAARIJÄRVI (MT)

”Meillä homma alkaa olla täysi”, munsalalainen **Erik Blomqvist** sanoo. Hän ja ylistarolainen **Antti Paloheimo** etsivät nuorempaa väkeä karhun kyyditsemiseen. Paloheimon mukaan seuraavat konekarhumiehet löytyvät lähipiiristä.

Viime sunnuntaina konekarhu testasi koiria Saarijärvellä Suomen laikajärjestön kesätapahtumassa. Muunkin rotuisia koiria ohjaajineen paikalla riitti jonoksi asti.

Blomqvistin mukaan Pena on mahdollista saada sinne, minne on tulossa vähintään 20 koiraa.

Ilmajokinen **Anne Hautaluoma** osallistui laikaihmisten kesätapahtumaan. Hän seurasi sivusta, kun eritasoiset koirat kävivät konekarhulla.

Osa koirista haukkui, osa pelkäsi ja haukkui, osa pelkästään pelkäsi.

Hautaluoman nelosvalio itäsiperian laika Kuusisäteen Akimov on kerran haukkunut ja käynyt jopa puraisemassa Penaa. Saarijärvellä koira ei ollut konekarhusta tippaakaan kiinnostunut.

Paloheimon mukaan noin yksi koira sadasta uskaltaa käydä konekarhuun kiinni. Ärhäkimpiä ovat yleensä saksanmetsästysterrierit, joista hurjimmat eivät ymmärrä pelätä mitään.

Tekniikka on pelannut

Konekarhun tekniikka ei ole pettänyt kertaakaan niin, että koetilaisuus tai näytös olisi pitänyt keskeyttää. Radiotekniikan ja sähkömekaniikan taitaja **Pentti Sippola** teki hyvää työtä asentaessaan karhua alustalle.

Akkuja joutuu uusimaan aika usein, muita huoltotoimia ei juuri tarvita.

Karhu on Venäjän Kamtsatkalta ammuttu 170-kiloinen uros. Lapualainen eläintentäyttäjä **Markku Natri** toppasi karhun aidon näköiseksi.

Ähtärin eläinpuiston karhujen hajulla Pena saadaan mahdollisimman aidonoloiseksi. Hajupussilla vedetään myös jälki, jota testattavien koirien pitää seurata. Jäljen päässä odottaa konekarhu.

Äänekoskelaiset **Ilari Janhonen** ja **Tuire Ruuska** toivat testattaviksi kaksi valkoista ruotsinhirvikoiraa. Ruotsista haettu nyt kaksivuotias narttu Fallmyrens E-Billan toimi lupaavasti ja sai kokeesta 62 pistettä. Vuoden ikäinen uros oli varovaisempi, mutta sekin haukkui Penaa.

Konnevedellä metsästävä Janhonen toivoo, että pääsisi pian koirineen oikean karhun jäljille. Edesmennyt harmaa norjanhirvikoira tavoitti kerran karhun metsässä. Koiran haukusta karkonnut karhu juoksi viiden metrin päästä Janhosesta. Se kokemus ei unohdu ikinä.

Saarijärven testipäivän päätteeksi Blomqvist ja Paloheimo nostivat Penan pakettiautoon ja ajoivat kotiin. Seuraava keikka on Ruotsin Jällivaaraan.

REIJO VESTERINEN

Vesien lämpiäminen lisää särkikalasaalista

Vesien lämmetessä suuremmat särkikalat lähtevät liikkeelle ravinnonhakuun. Särkikalojen pyynti on Suomessa aliarvostettua.

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestön mukaan etenkin Etelä-Suomen järvissä ui todellisia suurkaloja, jotka kuuluvat särkikalojen heimoon.

Useimmat kalastajat eivät tiedä edes lähijärviensä vonkaleista.

Lahna kasvaa parhaimmillaan yli kuusikiloiseksi, suutari yli kolmekiloiseksi. Karppi voi painaa jopa yli 20 kiloa.

Länsi-Euroopassa särkikalat ovat arvostettuja saaliita. Suomessa tilanne on toinen.

Hienointa isojen särkikalojen pyynnissä on, että oman rantalaiturin pää voi olla loistava pyynti- ja saantipaikka.

Isojen särkikalojen pyytäminen eroaa tavallisesta laitureinginnasta. Yleensä käytetään heittokalastukseen soveltuvia välineitä. Näillä välineillä kalastava tarvitsee kalastuskortin ja lisäksi kalaveden omistajan luvan tai läänikohtaisen viehekortin.

Koho ei ole välttämätön

Paksuhko (0,30 mm) siima pujotetaan liukupainon läpi ja sidotaan leikariin. Sen päässä on noin 30 senttiä pitkä tapsi, jossa on koon 6–10 yksihaarakoukku.

Kohoa ei tarvita, tärpit näkee vavan kärjestä tai siiman liikkeistä.

Kelan jarru tulee pitää löysällä, sillä kala voi viedä siimaa metrikaupalla heti tärpin jälkeen.

Särkikaloja voidaan houkutella heittämällä onkipaikalle kaupallisia houkutinaineita, leipäjauhoa tai vaikka maissinjyviä. Koukkuun laitetaan syötiksi maissinjyviä tai perinteinen onkimato.

Parhaita syöntiajankohtia ovat ilta- ja aamuhämärät.

Särkikaloja pyytävät niin sanotut specimenkalastajat. He pyrkivät saalistamaan mahdollisimman ison yksilön.

Saaliskalan specimenkalastaja vapauttaa takaisin veteen. Lajissa tietenkin myös kilpaillaan.

Osoitteessa www.vapaa-ajankalastaja.fi/specimenkilpailu on lisää tietoa suurten särkikalojen pyynnistä. **REIJO VESTERINEN**

JAANA KANKAANPÄÄ

Askolan Valkjärven hoitokalastuksen saaliina oli särkeä ja salakkaa.

Karppeja tuotu Pyhtään vesiin

Pyhtään vesialueelle istutettiin alkuviikosta 145 karppia. Se on suureksi kasvava särkikala.

Alkujaan aasialainen karppi on Suomen vesissä täysin istutusten varassa. Poikaset eivät selviä ensimmäisestä talvestaan.

Istutettavat kaksivuotiaat karpit painavat noin 300 grammaa. Etelä-Suomen merikalastajain liiton toiminnanjohtaja **Teemu Tast** toivoo, että kalastajat vapauttaisivat pieninä pyydyksiin jääneet karpit.

Lajilla ei ole Suomessa virallista alamittaa, mutta tosi suureksi se kasvaa. Suurin Suomesta saatu karppi painoi 21,4 kiloa.

Yli kolmekiloisten karppien makua on verrattu vasikanlihaan. Tastin mielestä karppi on herkullisinta savustettuna tai uunissa paistettuna.

Karppeja saa parhaiten isosilmäisillä riimuverkoilla tai onkimalla.

Jalostus on tuottanut useita eri suomutyypin karppeja. Suomukarpin iho on kokonaan suomujen peitossa. Peilikarpin iho on osaksi suomuton, siellä täällä olevan suomut ovat suuria.

Nahkakarpilla ei ole suomuja ollenkaan. Rivikarpin suomut ovat kylkiviivalla ja selkäevän tyvessä.

Istutuserässä on kaikkien suomutyyppien karppeja. **REIJO VESTERINEN**

Metsähanhen pyyntiin halutaan rajoituksia koko maassa

Metsähanhen metsästystä halutaan rajoittaa koko maassa alkavana metsästysvuonna.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että metsähanhen metsästyskauden aloitus siirrettäisiin alkamaan 10.9. lajin pääasiallisilla pesimä-alueilla Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Muualla maassa metsähanhen metsästys alkaisi 26.9. Metsähanhikanta on taantunut viime vuosikymmeninä ja sen metsästystä on ministeriön mukaan tarpeen rajoittaa.

Asetusehdotuksen tavoitteena on vähentää kantaan kohdistuvaa metsästyspainetta sekä pesimäalueilla että muuton aikaisilla levähdysalueilla.

Riekon ja metson pyynti

Ministeriö esittää metson metsästyksen kieltämistä kokonaan kolmeksi vuodeksi Varsinais-Suomen maakunnassa ja suurimmassa osassa Uudenmaan maakuntaa, lukuun ottamatta Lapinjärven, Loviisan ja Myrskylän kuntia.

Metson metsästys on näillä alueilla ollut pääsääntöisesti kiellettyä jo usean vuosikymmenen ajan.

Riekon metsästys esitetään kiellettäväksi kokonaan Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien alueella.

Riekkokanta on taantunut viime vuosikymmeninä voimakkaasti Länsi-, Itä- ja Keski-Suomessa. Näillä alueilla viime vuoden hyvä pesimämenestys ei olennaisesti muuttanut aiemmin tapahtunutta kannan taantumista.

Heinäkuun lopulla laskettavilla riistakolmiolaskennoilla saadaan ajantasaiset tiedot kesän pesimämenestyksestä.

Jos laskentatulosten perusteella näyttää tarpeelliselta, ministeriö voi yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa valmistella metsästysrajoituksia myös muille alueille. **MT**

YMPÄRISTÖSTÄ LYHYESTI

Myyräekinokokki leviää hitaasti

Heisimato myyräekinokokin leviäminen on erittäin hidasta. Ruotsissa tutkittiin viime vuonna 3 000 kettua, joista neljällä todettiin myyräekinokokki.

Ruotsin elintarvikeviraston mikrobiologin mukaan riski saada myyräekinokokki on erittäin pieni, marjoja ja sieniä voi syödä ja kerätä, kuten ennenkin.

Jopa niissä maissa, missä myyräekinokokki on yleisempi kuin Ruotsissa, on tautia tavattu harvoin ihmisillä, kirjoittaa ruotsalainen ATL-sanomalehti.

Muista saalisilmoitus Tenolta

Tenojoen Suomen puolen saaliit ilmoitetaan lomakkeella, joka palautetaan luvanmyyjille.

Ilmoituksen voi tehdä myös henkilökohtaisesti Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen verkkopalvelun kautta.

Kalastajien palauttamat saaliiden tai saaliittomuuden ilmoitukset tallennetaan saalisseurantajärjestelmään luvanmyyntipaikoissa kalastuslupaa ostettaessa.

Lohisaaliiden tilastointi on tärkeä osa lohikantojen seurantatutkimusta. Ilmoitus tulee tehdä, vaikka saalista ei olisi tullutkaan.

Vähintään 100 sutta

Tarvitaan vähintään sata sutta, jotta Ruotsin susikannalla olisi mahdollisuudet selviytyä. Näin on arvioinut tutkija, joka on tehnyt analyysin Ruotsin Naturvårdsverketin eli luonnonhoitoviraston pyynnöstä.

Sata sutta selviytyisi esimerkiksi lisääntyneestä kuolleisuudesta.

Raporttia on kritisoitu siitä, että siinä ei ole huomioitu susien korkeaa sisäsiittoisuutta. Susikannan selviytymiseen vaikuttaa olennaisesti uuden veren saaminen kantaan.

Analyysin tarkoituksena on jatkaa viraston työtä, jonka tavoitteena on määritellä ruotsalaisen susikannan suotuisa suojelun taso, kirjoittaa ruotsalainen ATL-lehti.

Merenpinta voi nousta metrejä

Vaikka ilmaston lämpeneminen rajoittuisi tulevina vuosisatoina kahteen asteeseen, merenpinta voi nousta useilla metreillä. Tutkimuksen mukaan globaali keskimerenpinta voi nousta 1,5–4 metriä vuoteen 2300 mennessä, vaikka ilmasto lämpenisi vain kaksi astetta.

Tutkimus aiheesta julkaistiin Nature Climate Change -lehdessä.

Ruovikot riesana Suomenlahdella

Suomenlahdella leviävät ruovikot heikentävät rannikon virkistyskäyttöä ja vedenlaatua. Suomen ympäristökeskus on tehnyt aiheesta kyselyn rannikon asukkaille.

Vastaajat arvioivat vedenlaadun heikentyneen ruovikoituneilla rannoilla. Yhdeksän kymmenestä kertoi, että lähirannalla kasvaa järviruokoa.

Pyöriäisistä kaivataan havaintoja

Ympäristöministeriö pyytää merillä liikkuvia ilmoittamaan pyöriäishavainnoista. Erityisesti kaivataan kuvia pyöriäisistä. Ilmoituksen voi tehdä sähköisesti täyttämällä havaintolomakkeen sivulla *www.itameriportaali.fi*.

Pyöriäishavaintoja kerätään myös 300 merenpohjaan ankkuroidulla kuuntelulaitteella. Havainnot tukevat äärimmäisen uhanalaisen pyöriäisen suojelutyötä. Karkean arvion mukaan Itämerellä elää alle 600 yksilöä.

Hiukkasten haittoja tutkitaan

Biomassaa poltettaessa ilmaan pääsee merkittävä määrä pienhiukkasia, jotka ovat terveydelle haitallisia. Myös nanohiukkasille altistuminen voi heikentää terveyttä. Vielä ei kuitenkaan tiedetä, mitkä hiukkasten fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet aiheuttavat raportoidut terveyshaitat. Sen tutkimiseksi Suomen Akatemia on myöntänyt Itä-Suomen yliopiston professori **Jorma Jokiniemelle** 500 000 euroa.